Tárgy: Felhívás a víziközmű-szolgáltatók részéről a Víz Keretirányelv felülvizsgálata ellen

Tisztelt SCG-tagok!

Az Aqua Publica Europea, az AquaFed, az EurEau és az Európai Vízügyi Szövetség (European Water Association – EWA), amelyek együttesen Európa-szerte képviselik a víziközmű-szolgáltatókat, és több mint 500 millió európai polgár számára biztosítják az ivóvízellátást, valamint a szennyvíz biztonságos kezelését, továbbá az SGI Europe, amely az általános érdekű szolgáltatásokat képviseli az Európai Unióban, ezúton szeretnék megosztani aggályaikat az Európai Bizottságnak a Víz Keretirányelv (VKI) felülvizsgálatára irányuló szándékával kapcsolatban.

Az Unió helyzetéről szóló beszédében Ursula von der Leyen elnök asszony ismét helyesen állította a vízbiztonságot az uniós politikai menetrend középpontjába. Annak elismerése, hogy a víz alapvető fontosságú az európai polgárok, Európa ipara és az élelmezésbiztonság szempontjából, jól tükrözi az európai víziközmű-szolgáltatók előtt álló valós kihívásokat. Az éghajlatváltozás, a szennyezés, az elöregedő infrastruktúra és a növekvő vízigény egyre nagyobb nyomást gyakorol Európa vízkészleteire, valamint az alapvető víziközmű-szolgáltatásokat biztosító infrastruktúrára.

Az éghajlatváltozás már most is hatással van az édesvízkészletek rendelkezésre állására; 2026 rendkívül száraz nyara ismét rávilágított a sürgős fellépés szükségességére. Lényeges továbbá, hogy az aszály és a vízhiány hatásait a vízminőségi problémák tovább súlyosbítják. Amennyiben megszűnnek a vízkészletek szennyezettségének ellenőrzésére irányuló intézkedések, fennáll annak a veszélye, hogy ezek a készletek ivóvízellátásra vagy más hasznos célokra alkalmatlanná válnak, ami ténylegesen csökkenti a rendelkezésre álló vízkészletek mennyiségét. Európa gazdaságának és társadalmának működéséhez ugyanis nem csupán elegendő vízre, hanem elegendő tiszta vízre van szükség.

A Bizottság a Vízreziliencia-stratégiában elismerte, hogy a vízzel szembeni ellenálló képesség megteremtése a meglévő uniós vízügyi joganyag hatékonyabb végrehajtásától és érvényesítésétől függ. A Víz Keretirányelv az uniós vízpolitika sarokköve, és annak is kell maradnia, egyúttal alapját kell képeznie Európa azon törekvéseinek, amelyek mind a vízminőség, mind a vízmennyiség védelmét szolgálják. Egy európai vízügyi kezdeményezés elősegíthetné a tagállamok közötti szorosabb koordinációt, felgyorsíthatná a meglévő vízügyi jogszabályok végrehajtását, valamint ösztönözhetné a bevált gyakorlatok megosztását a vízhatékonyság, a digitalizáció, a szennyezés forrásnál történő ellenőrzése és a reziliencia területén. A kezdeményezésnek a Vízreziliencia-stratégiára kell épülnie, és a vízminőséget, valamint a vízmennyiséget ugyanazon érem két oldalaként kell kezelnie.

A vízügyi ágazat ismételten hangsúlyozta, hogy a vízzel szembeni ellenálló képesség a vízkészletek védelmével és a szennyezés forrásnál történő megelőzésével kezdődik. E tekintetben a Víz Keretirányelv felülvizsgálata – a végrehajtás felgyorsítása és a szennyezés problémájának kezelése helyett – jelentős kockázatot jelenthet a jövőbeni vízbiztonság és

reziliencia szempontjából. A VKI rendelkezéseinek eltörlése vagy gyengítése a meglévő kihívások megoldása helyett azok súlyosbodásához vezethet.

A szennyeződés forrásnál történő megelőzése lényegesen olcsóbb és hatékonyabb, mint az úgynevezett „csővégi" (end-of-pipe) kezelési eljárások alkalmazása, amelyek során a szennyező anyagok erősen felhígulnak, ezért eltávolításuk jóval nehezebb. A Víz Keretirányelv (VKI) által biztosított eszközök, kötelező érvényű célkitűzések és szigorúan szabályozott eltérési lehetőségek nélkül az európai szereplők elveszítik a környezetvédelem szempontjából nélkülözhetetlen iránymutatást. A víziközmű-szolgáltatók kritikus fontosságú szervezetek; amennyiben működésüket a szennyezés veszélyezteti, annak tovagyűrűző hatásai alapvető társadalmi és gazdasági funkcióinkat is megzavarják.

A polgárok, az általános érdekű szolgáltatások (SGI-k), valamint a kis- és nagyvállalkozások mindennapi életük, irodai működésük és termelési folyamataik során egyaránt nagymértékben függenek a megbízható vízellátástól és szennyvízkezeléstől. A szennyezés okozta károk helyreállítása közvetlenül magasabb vízdíjakat eredményez mind a háztartások, mind a vállalkozások számára. Ha a szélesebb társadalommal és a gazdaság egészével fizettetik meg a többlettisztítás költségeit, az nem növeli Európa versenyképességét. Ehelyett a pénzügyi terheket a szennyezőkről más gazdasági szereplőkre hárítja át, és végső soron a jövőt veszélyezteti.

Tekintettel ezekre a potenciálisan súlyos következményekre, a VKI bármilyen felülvizsgálatára kizárólag megalapozott indokok alapján kerülhetne sor. Eddig azonban ilyen indoklással nem találkoztunk. A Bizottság 2026 májusában iránymutatást tett közzé az irányelv végrehajtásáról, amely bemutatja, hogy a stratégiai projektek – köztük a bányászati projektek – miként valósíthatók meg a meglévő jogi keretrendszerben, a vízvédelmi követelmények tiszteletben tartása mellett. Az iránymutatás egyértelműen bizonyítja, hogy az irányelv már jelenleg is kellő rugalmasságot biztosít, és a jogszabály módosítása nélkül is rendelkezésre állnak a végrehajtást segítő megoldások. Mindez komoly kétségeket vet fel a felülvizsgálat szükségességével kapcsolatban.

Ezeket a kétségeket a 2026. júniusi Környezetvédelmi Tanács ülésén is megfogalmazták, amikor Franciaország, Olaszország, Spanyolország, Dánia és Magyarország nyilvánosan ellenezte a VKI felülvizsgálatát, arra hivatkozva, hogy a jelenlegi szabályozási keret már most is megfelelő rugalmasságot biztosít. Amennyiben olyan esetek merülnek fel, amikor a VKI követelményein túlmutató egyes nemzeti szabályozások valóban akadályozzák a kritikus fontosságú nyersanyagokkal (CRM) kapcsolatos projekteket, akkor magának a VKI-nak a módosítása sem megfelelő, sem arányos megoldást nem jelentene.

Felhívjuk az Európai Bizottságot, hogy a készülő európai vízügyi kezdeményezést használja fel a meglévő uniós vízügyi joganyag végrehajtásának megerősítésére, a Vízreziliencia-stratégiával összhangban, ugyanakkor tartózkodjon a Víz Keretirányelv felülvizsgálatától. Az irányelv egyértelmű bizonyítékokon alapuló indoklás nélküli felülvizsgálata aláássa a vízvédelmet egy olyan időszakban, amikor Európa ezt a legkevésbé engedheti meg magának.

A tiszta és megfizethető víz emberi jog és közjó, a vízzel szembeni ellenálló képesség pedig biztonsági kérdés is – a Víz Keretirányelv újbóli megnyitása most mindhárom értéket veszélybe sodorná.

Tisztelettel,